

Justiits- ja digiministri määruse „Nõuded sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele“ eelnou seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse ehitusseadustiku (EhS¹) § 82¹ lõike 1 alusel. Nimetatud sätte kohaselt kehtestab nõuded elektroonilise side võrkude projekteerimisele ja ehitamisele valdkonna eest vastutav minister (antud juhul justiits- ja digiminister) määrusega.

EhS-iga rakendatakse Eesti õiguses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1309, mis käsitleb meetmeid, millega vähendada elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (edaspidi *gigabititaristu määrus*) (ELT L, 2024/1309, 08.05.2024²). Selle määrusega rakendatakse Eesti õiguses gigabititaristu määruse artikli 10 lõiget 4.

Sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele esitatavate nõuete kehtestamise eesmärk on varustada uued hooned või oluliselt rekonstrueeritavad hooned valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu ja hoonesisese valguskaabliga ning juurdepääsupunktiga.

Gigabititaristu määruse kohaselt peaksid liikmesriigid vastu võtma tehnilised kirjeldused või standardid, mis võimaldaksid hõlpsalt teha tavapärasest hooldustegevust üksikute valguskaablite puhul, mida iga sideettevõtja kasutab väga suure läbilaskevõimega võrguteenuste osutamiseks, ning neis sätestatakse vähemalt järgmine:

- a) hoone juurdepääsupunkti tehniline kirjeldus ja valguskaabli liidese tehniline kirjeldus;
- b) kaabli tehniline kirjeldus;
- c) pistikupesade tehniline kirjeldus;
- d) kaablitorude või mikrotorude tehniline kirjeldus;
- e) tehniline kirjeldus, mida on vaja, et hoida ära elektrikaablite häired;
- f) minimaalne painderaadius;
- g) kaablite paigaldamise tehniline kirjeldus.

Tegemist on uue rakendusakti terviktekstiga.

Eestis kehtib ehitise projekteerimisel, ehitamisel ning korrashoidmisel EhS-i § 7 tähenduses hea ehitustava põhimõte. Majandus- ja taristuministri määrusega nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“ kehtestatakse üldised nõuded ehitusprojektile ning justiits- ja digiministri määrusega kehtestatakse valdkonnaspetsiifilised nõuded sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele, mis üksnes täiendavad üldiseid nõudeid. Määruses on sätestatud minimaalsed tehnilised nõuded, mis on vajalikud sidevõrkude projekteerimisel ja ehitamisel selleks, et oleks tagatud kvaliteetne sideteenus ja efektiivne sidevõrkude korrashoid, kuid see, kuidas täpselt ühe või teise nõude täitmiseni jõuda, on jäetud lahtiseks arvestusega, et nõuded peavad jätma ruumi tehnoloogilisele neutraalsusele ja innovatsioonile.

Määruses kehtestatud nõuded hakkavad kehtima kõikidele uutele hoonetele ja oluliselt rekonstrueeritavatele hoonetele, mille kohta on esitatud ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026, juhul kui uued või oluliselt rekonstrueeritavad hooned ei ole vabastatud gigabititaristu määruse artikli 10 lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud nõuetest.

¹ [Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus–Riigi Teataja](#)

² <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1309/oj>

Loetelu hoonetest, mis on objektiivsetel põhjustel vabastatud gigabitariistu määruse artikli 10 lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud nõuetest, on sätestatud EhS-i § 82¹ lõikes 2.

Määruseelnõuga võrreldes ehitusseadustikuga uusi halduskoormust tõstvaid kohustusi inimestele, vabaühendustele ja ettevõtjatele ei lisandu.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi sideturgude talituse nõunik Elena Reilent (elena.reilent@justdigi.ee, 58851081), Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti sideosakonna endine ekspert Martin Vallimäe (martin.vallimae@ttja.ee) ning sideturu ekspert Peeter Lutsoja (peeter.lutsoja@ttja.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Moonika Kuusk (moonika.kuusk@justdigi.ee).

Eelnõu väljatöötamisel on osalenud Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit.

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud ehitusseadustikuga, kuivõrd määrus antakse EhS-i § 82¹ lõike 1 alusel.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2025–2027 punktiga 371³, mille kohaselt parandatakse sidevaldkonna konkurentsireegleid ning lihtsustatakse uute sideühenduste rajamist ja laiendatakse kiire interneti kättesaadavust maapiirkondades. Ühe ülesandena selle üldeesmärgi täitmisel on välja toodud ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu jõustumine ja määruse „Nõuded sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele“ kehtestamine.

Määrus on otseselt seotud EL-i õigusega, kuivõrd määrusega kehtestatakse gigabitariistu määruse artikli 10 lõikes 4 olevad nõuded.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus kehtestatakse ehitusseadustiku § 82¹ lõike 1 alusel.

Määrus koosneb üheksast paragrahvist.

Paragrahviga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Määruse eesmärk on kehtestada täpsustatud nõuded sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele selleks, et varustada uued hooned või oluliselt rekonstrueeritavad hooned valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu ja hoonesisese valguskaabliga ning juurdepääsupunktiga gigabitariistu määruse tähenduses. Määruses kasutatud termin „sidevõrk“ hõlmab ka väga suure läbilaskevõimega sidevõrku. Väga suure läbilaskevõimega sidevõrk on sidevõrk, mis võimaldab kiiremat andmeedastust.

Lõikes 3 on sätestatud, et määruses kehtestatud nõudeid ei kohaldata EhS-i § 82¹ lõikes 2 nimetatud hoonetele. EhS-i § 82¹ lõikes 2 sätestatud loetelus nimetatud ehitiste puhul on objektiivsed põhjused, miks määruse nõudeid nendele kohaldama ei peaks.

³ [VVTP 2025-2027.xlsx](#)

Muinsuskaitse all olevatele ehitistele, religioossetele või kultuskohtadena kasutatavatele hoonetele ei ole mõistlik sätestada valguskaablivalmiduse kohustust ja valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga varustamise kohustust, sest see võib rikkuda nende hoonete olemust ja välisilmet. See ei ole kooskõlas muinsuskaitse all oleva ehitise kaitsmise huvidega ja rikuks ehitist. Hoonesisese füüsilise taristuga varustamise nõuete järgimine võib kahjustada nende hoonete olemust ja välisilmet ehk ajale iseloomulike hoonete arhitektuuri, seda kujundavaid võtteid ja materjale.

Samuti on ebaproportsionaalne kohaldada hoonesisese füüsilise taristu ja valguskaabliga varustamise nõudeid hoonetele, mida kasutatakse vaid piiratud ajavahemikul (kaks aastat), ning ajutistele hoonetele.

EhS-i § 82¹ lõike 2 punktis 3 sätestatakse erand hoonetele (nii elamule kui ka mitteelamule), mille ehitisealune pind on kuni 60 m², sõltumata hoone kõrgusest (st, et siin on mõeldud nii hooneid, mis on kuni 5 m kui ka üle 5 m kõrged), vastavalt EhS-i lisale 1. Nende hoonete (näiteks kuuride) ehitamisel või ümberehitamisel ei ole vaja rajada hoonesisest füüsilist taristut ja vedada valguskaablit. EhS-i § 82¹ lõike 2 punktis 4 sätestatakse erand ühe korteriga elamule (üksikelamu, ridaelamuboks või kaksikelamu osa, suvila, aiamaja)⁴ ehk ühepereelamule.

Eelnõu koostajate hinnangul on erandi kehtestamine ühe korteriga elamule mõistlik, kuna sel juhul jäetakse omaniku otsustada, kas ta varustab oma hoone hoonesisese füüsilise taristu ja valguskaabliga või mitte. Sellise otsuse langetamine mõjutab vaid omanikku ennast. Ühe korteriga elamu puhul võib väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu ehitamine osutuda objektiivsetel põhjustel liiga keeruliseks, et väga suure läbilaskevõimega sidevõrku toetava hoonesisese füüsilise taristu kasutuselevõtuga seotud lisakulud oleksid põhjendatud. EhS-i § 82¹ lõike 2 punkti 5 kohaselt ei kohaldata hoonesisese füüsilise taristu ja valguskaabliga varustamise nõuet riigikaitsele ja julgeolekuasutuste ehitistele, kuna nende ehitiste ehitamisele kohaldatakse erinõudeid (EhS-i 13. peatükk) ja nende suhtes ei saa kohaldada valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu, hoonesisese valguskaabli ja juurdepääsupunktiga varustamise kohustust.

Paragrahviga 2 sätestatakse eelnõukohases määruses terminite kasutamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et elektroonilise side ettevõtjat (edaspidi sideettevõtja), elektroonilise side võrku (edaspidi sidevõrk), üldkasutatavat elektroonilise side võrku ja elektroonilise side teenust (edaspidi sideteenus) käsitatakse eelnõukohases määruses elektroonilise side seaduse (ESS⁵) tähenduses, et mitte dubleerida juba kasutuses olevaid termineid.

Lõikes 2 sätestatakse, et juurdepääsupunkti, hoonesisest füüsilist taristut, hoonesisest valguskaablit ja valguskaablivalmidusega hoonesisest füüsilist taristut käsitatakse eelnõukohases määruses gigabititaristu määruse tähenduses.

Gigabititaristu määruses kasutatakse nimetatud termineid allpool toodud tähenduses:

„juurdepääsupunkt“ – üldkasutatavaid elektroonilise side võrke pakkuvatele või selleks volitatud ettevõtjatele ligipääsetav füüsiline punkt hoones või väljaspool hoonet, mille kaudu tehakse kättesaadavaks valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu;

⁴ EhS-i § 50 lõike 7 punkti 1 alusel antud ministri määruses sätestatud tähenduses.

⁵ [Elektroonilise side seadus–Riigi Teataja](#)

„hoonesisene füüsiline taristu“ – lõppkasutaja asukohas asuv füüsiline taristu või seal asuvad rajatised, sealhulgas ühisomandis olevad elemendid, mis on mõeldud sisaldama traadiga ja/või traadita juurdepääsuvõrke, kui selliste juurdepääsuvõrkude abil saab osutada elektroonilise side teenuseid ja ühendada hoone juurdepääsupunkti võrgu lõpp-punktiga;

„hoonesisene valguskaabel“ – lõppkasutaja asukohas asuvad kiudoptilised kaablid, sealhulgas ühisomandis olevad elemendid, mis on mõeldud elektroonilise side teenuste osutamiseks ja hoone juurdepääsupunkti ühendamiseks võrgu lõpp-punktiga;

„valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu“ – hoonesisene füüsiline taristu, mis on ette nähtud kiudoptiliste elementide majutamiseks.

Määruses nimetatud termineid „sidekapp“ ja „sidekaabel“ ei defineerita, kuna nende sisu ei erine tavapärasest tähendusest ja nad on üldmõistetavad.

Paragrahvis 3 määratletakse terminid hoonesisene ja hooneväline juurdepääsupunkt.

Paragrahvi 3 lõigetes 1 ja 2 sätestatakse hoonesisese ja hoonevälise juurdepääsupunkti tähendus.

Hoonesisene juurdepääsupunkt ehk jaotuspunkt on sideettevõtjatele ligipääsetav füüsiline punkt hoones, mille kaudu tehakse kättesaadavaks valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu vastavalt gigabititaristu määruse artikli 2 punktile 11.

Hooneväline juurdepääsupunkt ehk liitumiskoht on sideettevõtjatele ligipääsetav füüsiline punkt (sidekaev, sidekapp) kinnistu piiril või selle vahetus läheduses, mille kaudu tehakse kättesaadavaks valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu vastavalt gigabititaristu määruse artikli 2 punktile 11.

Hooneväline ja hoonesisene juurdepääsupunkt on omavahel ühendatud sidetoru või multitoru kaudu.

Paragrahvis 4 määratletakse terminid sidetoru ja multitoru.

Paragrahvi 4 lõigetes 1 ja 2 sätestatakse sidetoru ja multitoru tähendus.

Sidetoru on toru, millesse on võimalik paigaldada sidekaableid ja mille peamine otstarve on sidekaablite kaitsmine; sidetoru on muu hulgas ka multitoru.

Sidetoru on sama, mis kaablitunnel või kaablikanaliseatsioon.

EhS-i § 80 lõike 2 kohaselt on sideehitis liin ja liinirajatis elektroonilise side seaduse tähenduses.

ESS-i § 2 lõike 25 kohaselt on liinirajatis aluspinnaga kohtkindlalt ühendatud elektroonilise side võrgu osa, milleks on muu hulgas maakaabel, veekogu põhjas paiknev kaabel, kaablitunnel, kaablikanaliseatsioon, ehitistele ja postidele kinnitatud kaablite või juhtmete kogum koos kommutatsiooni-, jaotus- ja otsustusseadmetega, regeneraator, elektrooniliste sideseadmete konteiner ning raadiosidemast, samuti tehnovõrk ja -rajatis asjaõigusseaduse tähenduses.

EhS-i § 35 lõike 3 kohaselt on ehitusteatise esitamine nõutav käesoleva seadustiku lisa 1 nimetatud ehitiste puhul. Lisas 1 on liinirajatis nimetatud, seega kuulub sidetoru EhS-i § 80

lõikes 2 ja ESS-i § 2 lõikes 25 märgitud liinirajatise alla ja selle paigaldamisel tuleks esitada ehitusteatis.

Multitoru on mitmest väiksemast ühes kehas paiknevast sidetorst koosnev sidetoru liik, mida kasutatakse elektroonilise side teenuse jaoks vajalike valguskaablite paigaldamiseks puhumise meetodil.

Paragrahvis 5 sätestatakse tehnilised nõuded hoonesisesele ja hoonevälisele juurdepääsupunktile.

Sidevõrgu ülesehitus on järgmine:

hooneväline juurdepääsupunkt >>> hoonesse sisenev sidetoru >>> hoonesisene juurdepääsupunkt (vt joonis 1).

Lõikes 1 sätestatakse, et hoonesisene ja hooneväline juurdepääsupunkt peavad olema projekteeritud ja ehitatud selliselt, et nende tavapärane kasutamine ja hooldamine oleks ohutu ning et sinna mahuks vähemalt viie sideettevõtja valguskaablid, mis on vajalikud juurdepääsuks ja hoone teenindamiseks.

Hooneväline juurdepääsupunkt on üldjuhul hoone omanikule kuuluv kaev või punkt kinnistu piiril, kus sideettevõtjatel tekib juurdepääs hoonesisesele taristule. Hoonesisene juurdepääsupunkt ehk jaotuspunkt on koht, mis on ühendatud sidetoru või multitoru kaudu hoonevälise juurdepääsupunktiga ning hoones sees hoonesisese füüsilise taristuga ja valguskaablitega, mida on sideettevõtjatel võimalik kasutada üldkasutatava elektroonilise side teenuse osutamiseks hoones. Kuna määrusega kehtestatakse üksnes vähimad nõuded hoonesisesele ja hoonevälisele juurdepääsupunktile ning need nõuded peavad jätma ruumi tehnoloogilisele neutraalsusele ja innovatsioonile, siis pole konkreetseid juurdepääsupunktide mõõtmeid seletuskirja vaja kirjutada. Põhiline on see, et juurdepääsupunktide suurus peab võimaldama viie sideettevõtja juurdepääsu.

Lõikes 2 sätestatakse, et hoonevälise juurdepääsupunkti ja kuni hooneni ulatuva sidetoru ehitamine peab olema dokumenteeritud viisil, mis võimaldab hinnata nende tehnilisi andmeid ning olema varustatud vähemalt teostusjoonisega.

Minimaalne dokumenteerimise nõue on vajalik, kuna kui hoone omanikud (kes tegutsevad reeglina korteriühistuna) soovivad olla kinnistusesise ehitise omanikud ja sideettevõtetele kaablite paigaldamist sidetorusse lubada, siis on sideettevõtetal vaja andmeid (ehk ehitusdokumentatsioon sideehitise kohta, kuhu nad oma kaablid panevad). Lisaks teeb korralik dokumenteerimine lihtsamaks sideehitise hilisema kaitsevööndis tegutsemise ilma seda lõhkumata, sh hooldamise ja parandamise, kui seda peaks vaja minema.

Lõikes 3 sätestatakse, et hoonesisese juurdepääsupunkti ehitamine peab olema dokumenteeritud vähemalt skemaatiliselt ning olema varustatud selgitava kasutusjuhendiga, mis tehakse kättesaadavaks hoonesisest juurdepääsupunkti kasutavatele sideettevõtjatele.

Lõikes 4 sätestatakse, et hoonesisese juurdepääsupunkti jaoks ette nähtud sidekapi suurus peab vastama korterite arvule hoones ning olema piisav, et võimaldada paigaldada sinna sideteenuse osutamiseks vajalikud seadmed. Iga 48 korteri jaoks peab olema vähemalt neli püstikuühikut (4U, ingl unit) ruumi ühe sideettevõtja jaoks.

Kapi suuruse reguleerimine mitme sideettevõtja jaoks aitab lõpetada olukorra, kus ajalooliselt on ehitatud iga sideettevõtja hoonesse oma võrgu, sh igaühel on oma kapp. 4U tähendab maksimaalselt 48 korterit/tarbijat. Iga sideettevõtja jaoks on vajalik saada tarbijate arvuga võrdset mahtu. Näiteks 90 korteriga korterelamus on vaja 8U-d sideettevõtja kohta, see tähendab 40U-d viie sideettevõtja kohta jne. U ehk unit ehk püstikuühik on valdkonnas väga levinud mõõtühik ja tähistab sidekapis oleva riiuli kõrgusühikut. Üks U on 1,75 tolli ehk 44,45 mm kõrge. Näiteks kasutatakse U mõõtühikut tehnilistes standardites⁶. Sidekapi laius on üldjuhul 19 tolli ehk 482,6 mm.

Hoone sidelahendus peab olema läbimõeldud, ühest asukohast eluruumideni hargnev. Eesmärk on, et hoones on üks sidekapp, kuhu on toodud kõikide korterite valguskaablid, ning sellele sidekapile saavad juurdepääsu kõik sideettevõtjad, kes soovivad selles hoones klientidele sideteenust pakkuda. See suurendab klientide valikut saada endale kõige sobivam sideteenus.

Lõike 5 kohaselt peavad hoonesisese juurdepääsupunkti kaablid olema tähistatud nii, et oleks arusaadav, mis korterile nad kuuluvad.

Lõike 6 kohaselt peab hoonesisese juurdepääsupunkti sidekapp või seda sisaldav ruum olema lukustatav, kuna elektrivoolu vajav osa peab olema kaitstud volitamata juurdepääsu eest. Sidevõrkude jaoks mõeldud ruumile või kapile ei tohi ligi saada võõras või kõrvaline isik vandaalitsemise või sabotaaži eesmärgil. Ühenduste katkestamine või lõhkumine häirib väga tugevalt nii tavapäraselt elu-, äri- kui ka tootmistegevust, aga võib olla ka väga halbade tagajärgedega, kuna sideteenust kasutatakse tänapäeval ka keerukate süsteemide, transpordi jms juhtimiseks.

Paragrahvis 6 sätestatakse sidetoru, valguskaabli ja pistikupesade tehnilised nõuded.

Lõike 1 kohaselt tuleb sidetoru paigaldamisel arvestada vähemalt 25% vaba ruumiga, et tagada rikete kõrvaldamiseks vajalik tehniline reserv ja tulevikuvajadused. Sidetorus peab jääma vähemalt 25% vaba ruumi, et vajaduse korral saaks selles asuvat kaablit parandada.

Lõike 2 kohaselt peab hoonesisene valguskaabel jõudma hoonesisest juurdepääsupunktist kliendi terminalseadme ühenduspunktini ilma vahepealse jagamiseta. Hoonesisest valguskaablivõrku ei tohi ehitada jagatud kiudude põhimõttel, paigaldades selleks jaotureid (nn *splitter*), sest ühise kiu puhul ei saa kliendid enam teenuseosutajat valida ning see vähendab tarbijate ja omanike võimalusi oma vara kasutada ja käsutada nii, nagu nad soovivad. Ühe jaoturi taga olevad kliendid saavad valida ainult ühe operaatori vahel ja vahetada sideteenuse osutajat ainult koos, mitte igaüks eraldi. Selleks, et kõik saaksid teenuseosutajat vabalt valida, peab valguskaabli kiud olema n-ö otsekiud sidekapist kohta, kus sideteenust soovitakse tarbida.

Lõike 3 kohaselt sätestatakse tehnilised nõuded valguskaablites kasutatavatele kiududele. Eeldatakse, et valguskaablites kasutatavad kiud on nõuetekohased, kui nad vastavad Rahvusvahelise Telekomunikatsiooni Liidu (International Telecommunication Union – ITU) ITU-T G.657⁷ või uuemale valguskaabli kiududele ettenähtud soovitusetele. Määruse sõnastus võimaldab tulevikus kehtestatavate soovitusete jälgimist.

⁶<https://www.evs.ee/StandardDownload/DownloadPreview?productId=92648&language=EnglishLanguage>

⁷ [G.657 : Characteristics of a bending-loss insensitive single-mode optical fibre and cable](#)

ITU on Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) info- ja sidetehnoloogia allorganisatsioon, valitsuste ja erasektori tunnustatud rahvusvaheline foorum sidevõrkude ja -teenuste ning normide arendamises, mis koordineerib rahvusvahelist raadiosageduste kasutust ja töötab välja tehnilised soovitusel, et tagada elektrooniliste sidevõrkude ja seadmete koostoime ja ohutus. ITU soovitusel põhinevad ulatuslikel eksperditeadmistel, konsensusel ja rahvusvahelistel tehnilistel standarditel ning neid kasutatakse üle maailma nii riiklike kui ka erasektori sidelahenduste planeerimisel.

Lõike 4 kohaselt lõpetatakse hoonesisese valguskaabli kiud soovitatavalt teatud tüüpi pistikutes koos vastava adapteriga, võimaldades jaotuspunktis juurdepääsu viiele sideettevõtjale. Pistiku tüüp SC/APC on optilise valguskaabli pistiku laialt levinud standard. Sidekapp peab olema nõuetekohaselt korras ning kõik kliendid eraldi märgistatud.

Lõike 5 kohaselt on valguskaabli paigaldamisel soovitatav kasutada halogeenivaba ja dielektrilist valguskaablit. Halogeenivaba peab valguskaabel olema selle jaoks, et ei tekitaks tulekahju korral paksu suitsu, ja dielektriline selle jaoks, et ei tekitaks elektrivõrgus häireid.

Paragrahvis 7 sätestatakse tehnilised nõuded valguskaablite ja multitoru paigaldamiseks.

Lõike 1 kohaselt tuleb valguskaablid paigaldada selliselt, et nad ei hakkaks elektri kaablitega üksteisele häireid tekitama. Võimaluse korral tuleb paigaldada valguskaablid ja elektri kaablid erinevatesse torudes üksteisest kaugemale, et vältida elektromagnetilisi häireid (EMI), mis mõjutavad elektroonilise side signaale.

Lõigete 2 ja 3 kohaselt peab hooneväline sidetoru, mis sisaldab tuvastustraati, olema ehitatud viisil, et tuvastustraati ei põhjustaks häireid teistele kaablitele ja nende kaudu osutatavatele teenustele. Tuvastustraadiga multitoru peab olema maandatud vastavalt elektriohutuse nõuetele.

Lõike 4 kohaselt peab valguskaablite ja multitoru lubatav painderadius paigaldamisel vastama tootja juhenditele või kehtivatele standarditele.

Valguskaablit ei soovitata painutada 90-kraadise või teravam nurga all, kuna klaaskiud selle sees lähevad katki. Kaablid on aja jooksul arendamise ja materjalikulu vähendamise käigus saanud küll järjest väiksemad mõõtmed, kuid isegi kui klaaskiud kaablis ei purune, siis väga teravat nurka murda ei tohi, kuna klaaskiust liikuv valgus hakkab seintel peegelduma ja tekib sumbumus, mis takistab valguse ülikiiret liikumist ja seega ka side teenust. Sellepärast on kehtestatud standardid, kui väikese raadiusega saab mingit kaablit keerata. Välistingimustes pole raadius nii oluline kui sisetingimustes, kus paratamatult tuleb näiteks varem valmis ehitatud hoones liikuda kaabliga ka erinevaid nurki mööda. Valesti ehitades võib sisevõrk olla oluliselt kehvema läbilaskvusega, kui kaabel tegelikult võimaldaks, seepärast on seda oluline ka sätestada.

Lõike 5 kohaselt tuleb välistingimustes paigaldada valguskaablid ja kiud sidetorusse või multitorusse ilmastiku eest kaitstuna. Puhumistorudes ei tohi sattuda vett ega pinnast. Kui torustikku satub vesi, tekib oht, et jäätmisel tekkiva paisumisega lükatakse või tõmmatakse kaablit, mis aga ei tohi liikuda, kuna kiududes võib tekkida sumbumus või kiud võivad katkeda.

Paragrahvis 8 sätestatakse tehnilised nõuded hoonesse sisenevale sidetorule.

Määruse eesmärk on, et rajatav sidevõrgu kaablikanaliseerimine võimaldaks hoonet ühendada vähemalt viie sideettevõtja valguskaablitega.

Selle eesmärgiga soovitakse parandada konkurentsi sideturul. Määruses ei sätestata sidetoru välist läbimõõtu, kuna see on vananenud lähenemine. Tehnoloogia areneb ning valguskaablite läbimõõt väheneb, seega oluline on sätestada, et kaablikanaliseerimise peavad mahtuma vähemalt viie sideettevõtja valguskaablid, mis suurendaks klientide valikuvõimalust saada mõistliku hinnaga internetti.

Lõike 1 kohaselt peavad hoonesse sisenevad sidetorud kogumina võimaldama vähemalt kümmet paigalduskohta, sealhulgas tehnilist reservi rikete kõrvaldamiseks. Kümme paigalduskohta tagab võimaluse viiele sideettevõtjale oma kaablid sidetorusse paigaldada. Juhul, kui hoonesse siseneva sidetoru asemel paigaldatakse multitoru või multitorud, peab see koosnema minimaalselt kümnest mikrotorust, st võimaldama vähemalt kümmet paigalduskohta. Kui kasutatakse mõnda muud suuremõõtmelist (nt 100 mm läbimõõduga) sidetoru, siis jagatakse see üldjuhul 10 võrdseks paigalduskohaks ning jäetakse üks mõtteline paigalduskoht tehniliseks reserviks. Vähemalt kümme paigalduskohta tähendab seda, et praktikas võib see arv suurem olla, aga väiksem ei saa olla. Seda nõuet ja kõiki määruses sätestatud nõudeid kohaldatakse kahe või enama korteriga elamutele ja ärihoonetele.

Lõikes 2 sätestatakse paigalduskoht tähendus. Paigalduskoht on sidekaabli paigaldamiseks ette nähtud koht sidetorus.

Lõike 3 kohaselt projekteeritakse hoonesse sisenev sidetoru hoonesisest juurdepääsupunktist ehk jaotuspunktist kuni hoonevälise juurdepääsupunktini kinnistu piiril või selle vahetus läheduses (sidekaev, sidekapp), mis võimaldab hoonet ühendada üldkasutatava elektroonilise side võrguga (liitumiskoht).

Lõike 4 kohaselt ei tohi sideettevõtja hoonesse sisenevates sidetorudes võtta kasutusele rohkem kui kaks paigalduskohta, kuna üldjuhul sideettevõtjatel rohkem kui kahte paigalduskohta vaja ei ole. Kui sidetorus on enam kui kümme paigalduskohta, võib sideettevõtja kasutada rohkem kui kahte paigalduskohta tingimusel, et teistele sideettevõtjatele jääb kasutada vähemalt kaheksa paigalduskohta. See tähendab, kui rajatakse rohkem kui 10 paigalduskohta, siis võib vajadusel lubada sideettevõtjale kasutusele võtta ka rohkem kui 2 paigalduskohta, kuid teistele peab jääma vähemalt kaheksa paigalduskohta.

Paragrahvis 9 sätestatakse määruse jõustumisaeg.

Määrus jõustub ehitusseadustiku sättega⁸ samal päeval ehk 12. veebruaril 2026.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on otseselt seotud EL-i õigusega, kuivõrd määrusega kehtestatakse gigabititaristu määruse artikli 10 lõikes 4 olevad nõuded.

4. Määruse mõjud

Eelnõukohase määruse kehtestamise aluseks oleva volitusnormi alusel kehtestatakse nõuded sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele. Määrusega ei kehtestata uusi nõudeid, vaid sätestatakse praktikas juba kasutuses olevad tehnilised spetsifikatsioonid, seega määruse rakendamisega kaasnevad lisakulud hoone omanikule on minimaalsed.

⁸ [Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus–Riigi Teataja](#)

Hoone ehitusaegne varustamine füüsilise taristuga tekitab ainult piiratud lisakulusid ehitise omanikule, samal ajal kui ülikiiret andmeedastust võimaldava hoonesisese füüsilise taristu tagantjärele paigaldamise kulud võivad moodustada olulise osa sidevõrgu kasutuselevõtmise kuludest. Samal ajal lisab hoonele väärtust hoone varustamine füüsilise taristuga, mis võimaldab sideettevõtjal pakkuda ülikiiret andmesideühendust.

Kaasnevat lisakulu on keeruline prognoosida, see oleneb mitmest asjaolust. Näiteks 50 korteriga elamu ehitamiskuludest moodustavad hoonesisese füüsilise taristu rajamise kulud väga väikese protsendi kogu maja ehituskuludest, samal ajal kui viie korteriga elamu ehituskuludest moodustab see juba suurema protsendi. Kuna tänapäeval rajatakse hoonetesse niikuinii sidevõrgud, siis määruse nõuetega ainult ühtlustatakse norme, kuidas tuleb neid rajada. Sidetorude ja valguskaablite paigaldamisel moodustab materjali kulu ligikaudu 30% kogukuludest, mistõttu natuke suurem sidetoru (nõue, et see mahutaks vähemalt viie sideettevõtja kaablid) ei mõjuta kulude üldist suurust.

Määrus kohaldub uutele hoonetele ja põhjalikult rekonstrueeritavatele hoonetele, mille kohta esitatakse ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026.

Määrusega soovitakse parandada konkurentsi side valdkonnas ning mitmes kohas sätestatakse, et hoonesisene võrk peab võimaldama ligipääsu vähemalt viiele sideettevõtjale, mis suurendab klientide võimalusi saada mõistliku hinnaga andmesidet.

Määrus võib eelduslikult mõjutada järgnevaid valdkondasid: mõju majandusele, sotsiaalne mõju, mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale ning riigivalitsemisele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi järgmiste kriteeriumide alusel: mõju ulatus, mõju avaldamise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Eelnõus esitatud nõuded ei mõjuta siseturvalisust, regionaalarengut ega riigikaitse ja välissuhete mõjuvaldkonda, mistõttu ei ole mõjusid nendes valdkondades hinnatud.

4.1. Mõjuvaldkond – majanduslik mõju

Sihtrühm: hoonete omanikud, sideettevõtjad, sidevõrkude arendajad, kinnisvaraarendajad

Hoonete omanike täpset arvulist suurust pole võimalik välja tuua, kuna see sõltub eelkõige sellest, kui paljud omanikud oma hoonet oluliselt renoveerida otsustavad ning kui palju olemasolevad hooned tingimustele juba vastavad või kui palju rajatakse uusi hooned. Määrus ei kohaldu ühepereelamutele, mis vähendab isikute hulka, kellele mõju avaldub. Samas korterelamute rekonstrueerimise puhul avaldub mõju kõigile korteriomanikele, kes peavad omavahel kulud jagama.

Sideettevõtjate arv, keda määrus mõjutab on umbes 50 ja sidevõrkude arendajate arv on ligi 50. Mõju avaldub ka kinnisvaraarendajatele, kelle valdkonda uute hoonete rajamine sageli kuulub. Kinnisvaraarendajate arv on ligi 100. Samas on EhS-i paragrahv 61⁸ kehtinud juba alates 2017. aastast ja selle kohaselt peab uus hoone ja hoone, kus tehakse põhjalikku rekonstrueerimistööd, olema varustatud lõppkasutaja asukohas oleva sidevõrku toetava hoonesisese füüsilise taristu ja juurdepääsupunktiga. Määrusega täpsustatakse sidevõrkude tehnilisi nõudeid.

Eelnõukohases määruses nimetatud nõuded kehtestatakse selguse ja kehtivate ehitustavade ühtlustamise huvides. Kehtestatavad nõuded mõjutavad sideettevõtjaid, sidevõrkude arendajaid, uute ja oluliselt rekonstrueeritavate hoonete omanikke.

Määruses kehtestatud nõuded ei too kaasa olulisi lisakulusid sihtrühmale, vaid selgust, kuidas tuleb hoonesisene füüsiline taristu projekteerida ja ehitada. Lisaks on positiivne mõju sellel, kui juba ehitamise ajal arvestatakse ja jäetakse vaba ruumi tulevikus tekkida võiva vajaduse tarbeks. See võib tulevikus vähendada ümberehitamise vajadust ja hoida raha kokku.

Määruse nõuded soodustavad konkurentsi teket, kuna peavad võimaldama hoonet ühendada vähemalt viie sideettevõtja võrguga.

Mõju avaldumise sagedus on keskmine, kuna nõuetega tuleb arvestada vaid uute ja põhjalikult rekonstrueeritavate hoonete puhul. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, sest määrusega kehtestatakse vaid miinimumnõuded hoonesisese füüsilise taristu kavandamiseks ja rajamiseks, mis toetab võrgu töökindlust, sideettevõtjate juurdepääsu ning tulevikukindlust.

4.2. Mõjuvaldkond – sotsiaalne mõju, mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale

Sihtrühm: elektroonilise side teenuse kasutajad, elanikkond

Määrusel võib olla kaudne mõju kogu elanikkonnale, kuna tänapäeval kasutavad kõik inimesed elektroonilise side teenuseid. Määrus tegeleb eelkõige tehniliste nõuete ühtlustamisega. Valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu projekteerimine, ehitamine ja hooldamine kehtestatud nõuete alusel parandab elukeskkonna turvalisust, töökindlust ja kvaliteeti. Valguskaablivalmidusega füüsilise taristu olemasolu hoonetes parandab klientide e-kaasatust ja aitab kaasa infotehnoloogiast tulenevate sotsiaalsete hüvede kasutamisele.

Mõju avaldumise sagedus on keskmine, sest nõuded kehtestatakse vaid uutele ja põhjalikult rekonstrueeritavatele hoonetele. Ebasoovitavate mõjude risk on samal põhimõttel keskmine. Sihtrühm on suur, hõlmates sisuliselt kogu elanikest koosnevat elektroonilise side teenuste kasutajaskonda korterelamutes, ärimajades ja ühiskasutusega hoonetes.

Kokkuvõtlikult saab muudatuse mõju elanikkonnale pidada väheoluliseks. Mõju on eelkõige positiivne, sest tagab parema kvaliteediga elektroonilise side teenuse uutes ja oluliselt rekonstrueeritavates hoonetes.

4.3. Mõjuvaldkond – riigivalitsemine

Sihtrühm: Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi *TTJA*) ja kohalikud omavalitsused (edaspidi ka *KOV*). TTJA kogu asutuse isikkoosseis on 163 ametikohta ning sidevõrkude projekteerimise ja ehitamise nõuete järelevalvega otseselt seotud ametikohtade arv on 1. KOV-i ehitus- ja planeeringutega tegelevaid ametnikke on ligi 500.

Riigivalitsemises mõjutab määruse kehtestamine eelkõige TTJA-d ja KOV-e.

TTJA teeb juba kehtiva õiguse kohaselt riiklikku järelevalvet sideehitise nõutele vastamise kontrollimiseks ja huvipiirkonna määramise nõude täitmise kontrollimiseks ning määruse kehtima hakkamisel säilib TTJA roll riikliku järelevalve tegijana gigabititaristu määrmises sätestatud nõuete täitmise üle.

Vajaduse korral on TTJA-l võimalus kasutada haldussundi, mis seisneb ettekirjutuses, sunnirahas või asendustäitmises⁹.

Mõju KOV-i töökorraldusele tuleneb gigabititaristu määrmise artikli 10 lõikes 1 sätestatud nõudest, et kõik uued hooned ja oluliselt rekonstrueeritavad hooned, sealhulgas ühisomandis olevad elemendid, mille kohta on esitatud ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026, peavad olema varustatud valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu ja hoonesisese valguskaabliga, ning artikli 10 lõikes 2 sätestatud nõudest, et kõik uued korterelamud või oluliselt rekonstrueeritavad korterelamud, mille kohta on esitatud ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026, varustatakse juurdepääsupunktiga. EhS-i § 44 punkti 1 ja § 55 punkti 1

⁹ [Asendustäitmise ja sunniraha seadus – Riigi Teataja](#)

kohaselt keeldub pädev asutus (kohalik omavalitsus) ehitisele ehitusloa ja kasutusloa andmisest, kui see ei vasta nõuetele ehk muu hulgas ka EhS-i 9. peatükis ja gigabititaristu määruses sätestatud nõuetele. Eelnõu suurendab vaid vähesel määral kohaliku omavalitsuse koormust ehitus- ja kasutusloa andmise menetlemisel, kuna peab jälgima nõuete täitmist. Määruses sätestatud nõuete täitmise kontrollimisest tulenev lisakoormus on proportsionaalne saavutatud kasuga, kuna nõuded aitavad tagada konkurentsi sideturul ning toovad seeläbi kasu tarbijatele.

Eelnevat arvestades on TTJA-le ja KOV-idele avaldub mõju hinnanguliselt väike, sest määruse rakendamine eeldab TTJA-lt ja KOV-ilt seniste tööprotsesside ajakohastamist ning uute nõuetega arvestamist, kuid selle tegemine ja sellega kohanemine on ajutine.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei nõua riigieelarvest lisavahendeid ega ole ette näha riigieelarve tulude suurenemist. Sidevõrkude projekteerimise ja ehitamise nõuded kehtivad ka riigi ja kohaliku omavalitsuse rajatavatele uutele või oluliselt rekonstrueeritavatele hoonetele, kuid nende rakendamine ei too kaasa olulist lisakulu.

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tegevusi kohaliku omavalitsuse üksustele ega riigile, sest ehitiste vastavust nõuetele kontrollitakse ehitusloa andmisel või ehitusteatise menetlemisel EhS-is sätestatud korra alusel.

6. Määruse jõustumine

Määrus on kavandatud jõustuma 12. veebruar 2026. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja huvigruppide kaasamine

Määrus esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu (25-1316¹⁰). Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, MTÜ Eesti Planeerijate Ühing, Eesti Linnade ja Valdade Liit ning Kaubandus- Tööstuskoda kooskõlastasid eelnõu märkusteta.

Kliimaministeerium ning Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit esitasid oma arvamused, mida on eelnõus osaliselt arvestatud. Ülevaade märkuste arvestamisest on toodud eelnõu seletuskirja lisa 2.

Määrus esitati arvamuse avaldamiseks järgmistele asjaosalistele: Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Arhitektide Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Ehitusinseneride Liidule, Eesti Elektritööstuse Liidule, Eesti Väike- ja Keskmise Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Gaasiliidule, Eesti Geodeetide Ühingule, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Eesti Kinnisvarafirmade Liidule, Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liidule, Eesti Korterühistute Liidule, Eesti Taristuehituse Liidule, Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutusele, Eesti Maastikuarhitektide Liidule, Eesti Omanike Keskliidule, Eesti Planeerijate Ühingule, Eesti Ehituskonsultatsiooniettevõtete Liidule, Eesti Puitmajaliidule, Eesti Sisearhitektide Liidule, Eesti Soojuspumba Liidule, Eesti Taastuvenergia Kojale, Eesti Tööstuste Keskliidule, Eesti Veevarustuse ja Kanalisatsiooni Inseneride Seltsile, Eesti Vee-ettevõtete Liidule, Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liidule, Linnalaborile, Teenusmajanduse

¹⁰ <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/d20a55dd-acb5-4451-a0da-e35671d0c370>

Kojale, Harjumaa Omavalitsuste Liidule, Hiiumaa Vallavalitsusele, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidule, Jõgeva Vallavalitsusele, Järva Vallavalitsusele, Läänemaa Omavalitsuste Liidule, Lääne-Viru Omavalitsuste Liidule, Põlva Vallavalitsusele, Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusele, Rapla Vallavalitsusele, Saaremaa Vallavalitsusele, Tartu Vallavalitsusele, Valga Vallavalitsusele, Viljandi Vallavalitsusele ning Võru Vallavalitsusele.